

DRUŠTVENE VESTI

ACTIVITIES FROM THE SOCIETY

EVROPSKA NOČ RAZISKOVALCEV 2025 NA FAKULTETI ZA FARMACIJO

Alenka Zvonar Pobirk

Evropska noč raziskovalcev je vseevropski javni dogodek, ki na zabaven in navdihujoč način širši javnosti predstavlja raznolikost znanosti in njen vpliv na vsakdanje življenje vseh nas. Z vsakoletno izvedbo Evropske noči raziskovalcev na Univerzi v Ljubljani, Fakulteti za farmacijo (UL FFA) želimo v skladu z vizijo projekta in UL FFA približati raziskovalce in njihovo raziskovalno delo javnosti ter povečati zanimanje mladih za znanstvene in raziskovalne poklice. Zadnji petek v septembru 2025 je Evropska noč raziskovalcev sočasno potekala v 23 državah. Deset članic Uni-

verze v Ljubljani, Pedagoški inštitut in ZRC SAZU so tudi tokrat združili moči v okviru projekta »Humanistika, to si ti!«, ki ga koordinira Filozofska fakulteta. Projekt je v letih 2024–2025 v ospredje postavil eno najbolj aktualnih tem sodobnega časa – umetno inteligenco (UI).

Na UL FFA smo Evropsko noč raziskovalcev 2025 odprli z obiskom učencev Osnovne šole Poljane, v popoldanskih urah pa smo gostili okoli 110 otrok s spremljevalci in druge vedoželjne obiskovalce, ki so do poznega večera imeli možnost obiska naših laboratorijev. Za okoli 200 udele-

Laboratorij v virtualni resničnosti.

Kakšna reakcija poteka v čaši?

Kaj se dogaja z zdravilom, ko ga zaužijemo?

žencev aktivnosti je poskrbela že dodobra uigrana ekipa 40 zaposlenih in študentov, ki je za obiskovalce skupno pripravila 14 raznolikih aktivnosti s področij farmacije, laboratorijske biomedicine in kozmetologije. Skozi slednje so udeleženci spoznavali znanstveno delo raziskovalcev in raziskovalcev ter izvedli, kako lahko UI in navidezna resničnost (VR) vplivata na razvoj in izdelavo (novih) zdravil ter kaj se s slednjimi zgodi v našem telesu. Številni so s pomočjo VR-očal vstopili v virtualni laboratorij za raziskovalce prihodnosti in v človeško telo. Nadalje so lahko preizkusili, kako nam UI pomaga pri prepoznavanju (zdravilnih) rastlin ter s pomočjo UI izbrali svojim potrebam prilagojen kozmetični izdelek, nakar so enega tudi sami izdelali. Obiskovalci so se poigrali z načrtovanjem in 3D-tiskanjem objektov, generiranih z UI, in spoznavali, kako nam bioinformatična orodja pomagajo pri razvozlanju skrivnosti molekule življenja – DNA (slednjo so udeleženci tudi sami izolirali iz banan). Izvedli so lahko testiranje za krvno skupino in celiakijo, najmlajši pa so z velikim veseljem izdelali slončkovno zobno pasto ter pokukali v svet kresničk. Najpogumnejši so se udeležili delavnice »Podpora zdravstvenemu sistemu z uporabo umetne inteligence: Chatboti in testi na mestu oskrbe v akciji«. Skupaj s strokovnjaki so spoznali računalniške pristope v toksikologiji kot alternativo testiranju na živalih in raziskovali prihodnosti lekarništva. Iskali so odgovor na vprašanje, ali bomo v prihodnosti (še) šli po nasvet k lekarniškemu farmacevtu ali k UI?

Vse delavnice, ki jih v okviru tega projekta izvajamo na UL FFA, prilagodimo različnemu predznanju in starosti obiskovalcev. Še zlasti pa želimo znanost in raziskovalno delo približati najmlajšim, ki se šele spoznavajo s celotnim spektrom poklicev in možnostmi, ki jih slednji ponujajo. Z obi-

skom 3 osnovnih šol in sprejemom 1 razreda osnovnošolcev na UL FFA smo v okviru projekta tako že med letom približali področje naravoslovja in farmacije okoli 180 osnovnošolcem. Aktivnosti Noči raziskovalcev smo izvedli tudi z 8 skupinami vrtčevskih otrok. Skupaj s partnerji projekta smo 26. septembra 2025 raznolike aktivnosti izvajali še na stojnici v Centru Rog, kjer je glavno dogajanje Evropske noči raziskovalcev potekalo v organizaciji Znanstvenoraziskovalnega inštituta Filozofske fakultete (več informacij na voljo na:

<https://www.ffa.uni-lj.si/obvestila-in-informacije/obvestila/evropska-noc-raziskovalcev-humanistika-to-si-ti!>).

Skozi vse delavnice se je ponovno potrdila velika interdisciplinarnost znanj, ki jih pokriva UL FFA, veliko zanimanje javnosti pa potrjuje, da so tovrstni dogodki izjemnega pomena tudi za farmacevtsko stroko in predstavljajo dragoceno priložnost seznaitve širše javnosti z našim delom in njihovim vplivom na vsakdanje življenje. Člani ekipe Evropske noči raziskovalcev 2025 ocenjujemo, da je slednja ponovno odlično uspela, in upamo, da se na UL FFA srečamo tudi na naslednji, ki bo potekala na zadnji petek v septembru 2026!

Zabavno spoznavanje farmacevtske stroke.

ŠTUDENTSKA SEKCIJA SLOVENSKEGA FARMACEVTSKEGA DRUŠTVA V FEBRUARJU IZDALA 100. ŠTEVILKO GLASILA SPATULA

Pia Planinšek in Eva Šelih

Februarja 2026 je izšla 100. številka Spatule. To je glasilo Študentske sekcije Slovenskega farmacevtskega društva, ki redno izhaja že od leta 1997. Čeprav so študenti farmacije glasila ustvarjali že pred Spatulo, nobeno od njih ni izhajalo tako dolgo kot Spatula. Ob koncu devetdesetih let je prof. dr. Mitja Kos, takrat študent in predstavnik za stike pri Mednarodni zvezi študentov farmacije (IPSF), predlagal, da sekcija začne izdajati svoje glasilo. Prvi uredniški odbor ga je poimenoval Spatula ter se domislil znamenitega stavka: »Bolje spatula v žepu kot terilnica na glavi.«

V 100. številki smo se ozrli nazaj in temeljito prebrskali zgodovino Spatule. Že v prvi rubriki smo predstavili zgodovino Društva študentov farmacije Slovenije s poudarkom na razvoju tiskanih publikacij, ki (ne)redno izhajajo že skoraj 50 let. V tokratni številki lahko preberete štiri strokovne članke ter štiri članke znotraj manjših rubrik, imenovanih kotički (farmacevtski kotiček, kotiček industrijske farmacije, kotiček laboratorijske medicine in kozmetološki kotiček). Ob pripravi jubilejne številke je uredništvo želelo raziskati tudi začetke glasila. Odločili smo se, da gremo neposredno do vira ideje. V rubriki »Na pogovoru« tako lahko preberete intervju s članicami prvega uredniškega odbora Spatule. V pogovoru so nam izr. prof. dr. Nataša Karas Kuželički, dr. Irena Prodan Žitnik (članici uredniškega odbora) in mag. Petra Šolar Bavdaž (glavna urednica) zaupale, kako so se lotile pisanja prvih števil, kako so zbirale prispevke ter od kod so črpale ideje za posamezne rubrike. Povedale so, da še vedno spremljajo Spatulo, da so ponosne in vesele, da glasilo še danes izhaja, ter da so zadovoljne, ker so jo današnji ustvarjalci vsebinsko in kakovostno še nadgradili. Kot Študentska sekcija smo želeli prisluhniti tudi pogledu predsednika Slovenskega farmacevtskega društva (SFD), prof. dr. Marka Anderluha. Njegovo mnenje o našem glasilu je potrdilo naša prizadevanja, s katerimi želimo, da je Spatula z vsako izdajo boljša. Veseli smo, da lahko ustvarjamo glasilo, ki odraža vlogo naše sekcije znotraj Slovenskega farmacevtskega društva.

Intervjujem sledi še vrsta krajših rubrik, med katerimi je treba posebej izpostaviti naš slaven horoskop. To je rubrika, ki je bila nepogrešljiv del prvih sedemnajstih izdaj, v kateri farmacevtom usodo napovedujejo laboratorijski pripomočki. Ker je od zadnje različice minilo že 25 let, smo la-

boratorijsko opremo nekoliko posodobili, zato nam danes poleg terilnic in grelnikov prerokujejo tudi analitske naprave, kot sta sistem za tekočinsko kromatografijo visoke ločljivosti (HPLC) in sistem za jedrsko magnetno resonanco (NMR). Morda se zdi, da takšna rubrika ne sodi v glasilo študentov farmacije, vendar se je tudi nam, tako kot prvemu uredniškemu odboru, zdela odlična priložnost, da z njo vključimo nekaj humora in prikažemo ustvarjalnost.

V skoraj tridesetih letih se je marsikaj spremenilo. Spatula je večkrat dobila novo podobo, članki so postali tudi strokovno recenzirani, nekatere rubrike so izginile, druge so nastale na novo. Kljub temu pa Spatula že skoraj tri desetletja ostaja prostor, kjer lahko študenti motivirano raziskujejo, pišejo in objavljajo. Vsak, ki je kdaj napisal prispevek za

Spatulo, ve, da je v to vložil veliko dela. Hkrati pa pisanje lastnega članka prinese posebno zadovoljstvo, ki ga je med študijem morda težko doseči na drugačen način. Navdaja nas s ponosom, da lahko tudi drugi preberejo tvoje delo, in daje občutek, da napisani stavki ne bodo ostali skriti v datotekah na računalniku ali med kupom seminarских nalog pri profesorjih. Ker je glasilo na neki točki postalo zelo dostopna možnost za vse, ki so se želeli nekoliko bolj strokovno poglobiti v različne teme, je leta 2021 izšla posebna številka Strokovne Spatule, namenjena izključno strokovnim člankom. Že naslednje leto smo kot sekcija začeli izdajati še Placebo, dvakrat slepo recenzirano strokovno revijo, ki izhaja enkrat letno. Spatula pa ni le prostor za strokovne prispevke. Študentom omogoča, da ustvarjajo, razvijajo ideje in se lotijo tematik, ki jih zanimajo, četudi niso neposredno del študijskega kurikulumu. Prav tako ponuja prilžnost za raziskovanje širših interesov, ustvarjalnosti in hobijev ter spodbuja radovednost tudi zunaj ožjih okvirov farmacevtske stroke. Prav zaradi tega Spatula ni zgolj strokovna revija, temveč glasilo vseh študentov farmacije. Kot Študentska sekcija bi se radi zahvalili sedanjemu in vsem preteklim uredniškim odborom, ki so s svojo vizijo,

idejami in znanjem skrbeli, da se je Spatula razvijala in postala raznoliko glasilo, ki združuje strokovno ter nekoliko bolj sproščeno vsebino. Hvala tudi vsem avtoricam in avtorjem za njihove prispevke, ki jih niso delili le med študenti Fakultete za farmacijo, temveč tudi s širšo strokovno in laično skupnostjo. Zahvalo namenjamo tudi vsem recenzentom in drugim sodelavcem, ki skrbno pregledujejo strokovne in nestrokovne članke študentov. Njihovo znanje, natančnost in konstruktivni predlogi pomembno prispevajo h kakovosti ne le posameznih člankov, temveč celotnega glasila. Zahvaljujemo se tudi vsem sogovornicam in sogovornikom, ki so s svojimi zanimivimi intervjuji bogatili vsebino Spatule ter podjetjem, organizacijam in posameznikom, ki so skozi leta omogočali njen nastanek – tako s finančno podporo kot s sodelovanjem in zaupanjem v Društvo študentov farmacije Slovenije in Študentsko sekcijo SFD. Ne nazadnje se zahvaljujemo celotni stroki – profesorjem, raziskovalcem in vsem, ki jo oblikujete. Prav vi nas kot študente navdihujete, nam dajete motivacijo za znanje ter ideje za teme, o katerih lahko pišemo. Hvala tudi vsem, ki Spatulo kdaj vzamete v roke in jo prelistate. Brez vas Spatula danes ne bi bila takšna kot je.

